ՕՐԱԳԻՐ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԲՆԱԿԱՆ

ԳԻՏԵԼԵԱՑ

Ժ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 14. 1852 ՅՈՒԼԻՍԻ 15.

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

Եփիկտետոսի առածք[1]:

Քու կենացդ համար կարգ մը կամ կանոն մը դնելը ամենահարկաւոր բան է, և ետքը պէտք է որ ո՛ և իցէ տեղ որ գտնուիս զանոնք անխախուտ պահես, թէ կենցաղավարելու որ ըլլաս քու նըմաններուդ հետ, և թէ անոնցմէ հեռու առանձին տեղ մը որ քաշուիս։

Չեռքեդ եկածին չափ ջանա լուռ կենալ, և ոչ երբէք հարկաւորէն աւելի բան խօսիս. նաև ան ատենն ալ որչափ որ կարելի է համառօտ ըլլայ խօսքդ։

Շատ մի խնտար, ոչ յաճախ, և ոչ ալ անպատշաճ կերպով։

Անոնք որ մարմնոյ պիտոյից համար կը ծառայեն, ինչպէս են, ուտել, խմել, զգեստ, տուն, ու ծառայ, այնչափ միայն ունեցիր որչափ որ հարկաւորը կը պահանջէ, և միտքը առողջ պահելու համար հարկաւոր է. ու քեզմէ մերժէ այն բաները որ զեղխութեան և հաճոյից կը ծառայեն։

Թէ որ մէկը իմացընէ քեզի որ ուրիշ մը չարախօսութիւն ըրեր է վրադ, ամենևին հոգ մի ըներ ըսածները սուտ հանելու. հապա միայն պատասխան տուր,

1 Տես երես 49։

Թէ բոլոր իմ պակասութիւններս յայտնի ըլլային՝ շատ տարբեր բան վրաս կը խօսուէր։

Ամենէն մտքէդ ալ չանցընես ուրիշները խնտացընելու, վասն զի աս բանով ռամկին անշնորհք կերպերուն նմանելէն զատ, նաև աս կերպով քեզի վայլած ակնածութիւնն ու մեծարանքը կը պակսի։

Որոշեցիր որ բան մը պիտի ընես, մի մտածեր թէ ուրիշը զքեզ կը դիտէ. վասն զի թէ որ աղէկ է ըրածդ՝ յանդիմանութենէ վախնալու չես՝ որն որ անիրաւութիւն մը կ'ըլլայ. իսկ թէ որ գէշ է մտածածդ, չէ թէ միայն պիտի ջանաս որ ուրիշները քեզ չտեսնան ընելու ատենդ, հապա նաև անկէց բոլորովին ետ կենալը անհրաժեշտ պարտք է քեզի։

Թէ որ այնպիսի պաշտօն մը վրադ առնես որ քու կարողութենէդ վեր է. բաց 'ի գէշ կատարելէդ պարտաւորութիւնդ, նաև բոլորովին կը գոցուի քեզի ուրիշ բանի ձեռք զարնելու ճամբան, որուն մէջն որ կրնայիր յաջողութիւն գտնել։

Բնաւ մի հեռանար չափաւորութենէ և ոչ անոր սահմանէն դուրս ելլաս, վասն զի այս բանս արհամարհելովդ քու կործանմանդ երկբայութիւն չմնար։

Չափազանց հոգով մտադրութիւն ընել մարմնոյ պիտոյից՝ ցած հոգւոյ նշան է. մեր ամէն խնամները պէտք է մտաց վրայ թափել։

Ամենայն բան երկու երես ունի, անոնցմէ մէկը տանելի է, իսկ մէկալը անտանելի։ Օրինակի համար ենթադրէ որ քու եղբայրդ քեզի մէկ նախատինք մը ընէ. ան ատենը պիտի չմտածես թէ եղբայրդ քեզի նախատինք կ'ընէ, որովհետև ըրածը՝ այս կողմանէ մտածելով անտանելի է. հապա մտածէ թէ ինչպէս երկու եղբայր մէկտեղ մեծցեր էք, և անիկայ դեղ մը կ'ըլլայ եղբօրդ ըրածը արդարացընելու, ու միանգամայն տանելի կ'ընէ։

Ասոնք ըլլան այն նշանները որոնցմով պիտի ճանչնաս թէ մէկը առաջ կ'երթայ առաքինութեան ուսման մէջ. Թէ որ ամենևին մէկը չյանդիմանէ, չգովէ, չնախատէ և ոչ մեղադրէ. թէ որ չպարծի թէ ինչ աստիճանի է ինքը և որչափ որ բան գիտէ. թէ որ երբեմն իրեն դէմ բան մը ըսուի և կամ մեծ արգելք մը դրուի իրեն գործքին, ինքը զինքը մեղադրէ. թէ որ ինքն ինքիրենը խնտայ զինքը գովողներուն վրայ. թէ որ յանդիմանուելու որ ըլլայ ամենևին չընեղանայ, ընդհակառակն այնպէս ընէ ինչպէս նորաբոյժները որ ծանր կը շարժին որ ներքին հիւթերը չխանգարին. թէ որ ինքը բացարձակ տէր ըլլայ իր բաղձանացը և ուրիշ բանի ներհակութիւն չունենայ՝ բայց եթէ անոր որ իրմէն կախուած բաներուն դէմ է. թէ որ չփափաքի սաստիկ ցանկութեամբ որ և իցէ բանի. թէ որ ամենևին փոյթ չընէ իմաստնոյ կամ տգէտի կարգը համարուելուն համար։ Վերջապէս թէ որ իր վրայ չվստահանայ ընտանի թըշնամիոյ մը պէս որուն այլայլութիւններէն պէտք է վախնալ. յիրաւի այսպիսի մարդը առաքինութեան համն առած պիտի ըլլայ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐԲՈՂ

ՅԵՐԱՆԵԼԻ ԵՐԷՑՆ

Ի Ս. ՂԵՒՈՆԴ

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ ժողովոյ սիրայորդոր ակըմբիս, ո՛ աստուածապատիւ Տէր և Հարք և Եղբարք պատկառելիք, և ներողամիտ ունկնդրութիւն ուսումնական և գրաւոր դպրի վաստակոց փութաջան աշակերտելոցս¹, խրախոյս մեծ և քաջալերս կարգան նոյա արիաբար ասել և անդր ևս զնահատակութեանցն իւրեանց յառաջ վարել զհանդէս. 'ի

¹ Խօսեցաւ Ճառս 'ի հանդիսի հարցաքննութեան երրորդի ամի ուսմանց ԻԳ. դասուն Մխիթարեան Սանից յերրորդ աւուր Յունիս ամսոյ։